

SALO AARNIONSUO

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus 30.5.–3.6.2005

Katja Vuoristo 2005

MUSEOVIRASTO

PERUSTIEDOT

Muinaisjäännösrekisteritunnus: 734 01 0014

Peruskartta: 2021 11 Salo

Muinaisjäännösalueen keskikoordinaatit: pkoo 6700920, ikoo 3288 999, z 33–37 m mpy

Koko tutkitun alueen koordinaatit: pkoo 6700850–6700930, ikoo 3288913–3289000, z 30–37 m mpy

Etäisyystieto: 2,6 km Uskelan kirkolta kaakkoon

Muinaisjäännöstyyppi- ja ajoitus: asuinpaikka, kivikausi

OMISTAJATIEDOT

Kunta/kylä: Salo/Rauvola

Tila- ja omistustiedot: 732–432–1–46 Aarnionsuo Virtanen, Hanna Lammentie 40, 24130 Salo

734–432–1–47 Vuorimaa Paula Vainio (Jalosen kp.) Lumikonkatu 4, 24100 Salo

ARKISTOTIEDOT

Anna-Liisa Hirviluoto 1957: tarkastus KM 19740:1–7

Eeva Raike 2001: inventointi

Taisto Karjalainen 2005: inventointi KM 35244–35245 ja KM 35246:1–3

KOEKAIVAUS 2005

Aika: 30.5.–3.6.2005

Löydöt: KM 35740:1–26

Kuvat: mustavalkonegatiivit 139865–139874, diapositiivit 57392–57401

M. Katmonen 6.5.2006

Sisällys

Perustiedot kohteesta

Peruskarttaote

1. Johdanto	2
2. Asuinpaikan sijainti ja maasto	2
3. Aikaisemmat tutkimukset	2
4. Vuoden 2006 tutkimukset	3
5. Yhteenveto	8
Mustavalkokuva- ja diapositiiviluettelo	10
Kartat	11

PERUSKARTTAOTE

2021 11 Salo

Koekaivaus K. Vuoristo 2005

1. Johdanto

Salossa tutkittiin toukokuussa 2005 Aarnionsuo-nimistä asuinpaikkaa, koska muinaisjäännösalueelle oli esitetty asemakaavaluonnos, jossa muinaisjäännöksen kohdalle oli merkitty mm. uusia tielinjauksia. Tutkimusten tarkoituksena oli selvittää koekaivausten avulla kivikautisen asuinpaikan säilyneisyyttä sekä laajuutta, jotta muinaisjäännöksen tarkempi raja-
aus olisi käytettävissä kaavan laadinnan yhteydessä.

Aarnionsuolla suoritettiin viikon pituinen koekaivaus 30.5.–3.6.2005. Maastotöitä johti FM Katja Vuoristo, piirtäjänä toimi Eeva-Kristiina Lahti ja kaivajina olivat arkeologian opiskelijat Jonina Jansson, Hanna Kivikero sekä Anna-Maria Salonen. Kenttätöiden jälkityöt tehtiin helmi-maaliskuussa 2006. Kaivauslöydöt on luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin arkeologian osastolle KM-numerolle 35740.

Koekaivausta edelsi kaavaluonnosalueelle tehty arkeologinen inventointi, jonka teki Taisto Karjalainen 16.5.–20.5.2005. Inventoinnista on jätetty erillinen raportti. Inventoinnin ja koekaivausten tilaajana oli Salon kaupunki ja tutkimusten yhteisbudjetti oli yhteensä 12 000 €.

2. Asuinpaikan sijainti ja maasto

Aarnionsuon asuinpaikka sijaitsee noin 2,6 km Salon Uskelan kirkolta kaakkoon Kiskontien eteläpuolelle jäävän Aarnionperän kallioisen metsäsaarekkeen ja Katinkallion välisellä peltoalueella ja Lammentien vieressä säilyneellä metsäisellä terassitasanteella. Kapea peltoalue aukeaa luoteeseen kohti laajoja matalampana sijaitsevia peltoaukeita, jotka ovat kivikaudella olleet merenpohjaa. Aarnionsuon asuinpaikalle meri on muodostanut suojaisan lahden, jonka perukassa kivikautinen asuinpaikka on sijainnut. Nykyisin alue sijaitsee 30–37 metriä merenpinnan yläpuolella ja vanha rantaviiva muodostaa kapealla peltoalueella selkeän terassin.

Aarnionsuon maasto on vaihtelevaa. Peltoalueen maaperä on savista ja kosteaa ja sinne on kaivettu useita syviä oja, joista leveimmät on merkitty yleiskarttaan. Näiden lisäksi pellolla risteilee kapeampia oja melko tiheästi. Peltokaistaleen itäosassa on kallioinen niemeke, jonka toisella laidalla sijaitsee Aarnionsuon tila. Tilan pohjoispuolella kulkee Lammentie-niminen hiekkatie, jonka vieressä on säilynyt kapea havupuita ja koivua kasvava terassitasanne. Terassi sijaitsee n. 33–37 m mpy ja sen vieressä kohoaa jyrkät kalliot.

3. Aikaisemmat tutkimukset

Salon Aarnionsuon kapealta peltokaistaleelta, joka sijaitsee n. 27–30 m mpy, on löytynyt asuinpaikkaan viittaavia kiviesineitä, joista osa on luovutettu Museovirastolle vuonna 1975 Anna-Liisa Hirviluodon tekemän tarkastuskäynnin yhteydessä. Tällöin saatiin talteen mm. kivitalttoja ja -hioimia sekä kvartsi-iskoksia.¹ Vuonna 2001 Eeva Raike kävi toteamassa paikan inventoinnin yhteydessä, mutta alueelta ei poimittu asuinpaikkalöytöjä. Lisäksi Taisto Karjalainen inventoi alueen toukokuussa 2006, jolloin asuinpaikka-alue laajeni koilliseen Lammentien ja Aarnionperän kallioisen mäen väliselle terassitasanteelle. Inventoinnin

¹ KM 19740:1–7

yhteydessä Aarnionsuon tilan omistaja Hanna Virtanen toimitti Museovirastolle kivikirveen ja hioimen², jotka hän oli löytänyt aikanaan pellonmuokkauksen yhteydessä peltoalueelta. Lisäksi inventoinnissa kerättiin talteen Lammentien viereisestä ojanpenkasta kvartsikaavin sekä useita iskoksia.³

4. Vuoden 2006 tutkimukset

Koekaivauksissa keskityttiin kahteen eri kohtaan Aarnionsuon asuinpaikalla. Toinen tutkimusalue sijaitsi kesannolle jätetyllä savipellolla, josta on aikaisemmin löytynyt kiviesineitä ja toinen kohde sijaitsi metsäisellä kapealla terassitasanteella Lammentien pohjois- ja koillispuolella. Lisäksi tarkastettiin koekuopitettujen alueiden väliin jäävä pellostä melko jyrkästi kohoava niemeke, jonka laki todettiin kallioiseksi ja kivikkoiseksi. Alueen reunat olivat moreenihiekkaa ja –soraa ja niitä käytiin läpi mm. ojien leikkauskohdissa, missä maanpinta oli rikkoontunut, mutta niissä ei havaittu mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Peltoalueelle tehtiin yhteensä 37 koekuoppaa (50x50 cm) neljään pohjois-eteläsuuntaiseen ja kahteen itä-länsisuuntaiseen riviin (ks. yleiskartta). Kuopat sijaitsivat viiden metrin välein ja ne kaivettiin pääasiassa lapiolla. Saven sekaisen peltomultakerroksen paksuus vaihteli 30–35 cm:n välillä, ja sen alta tuli esiin puhdas savikerros, joka oli paikoin hieman ruosteen värjäämä. Osassa koekuopista tuli syvemmälle mentäessä pohjavesi vastaan. Peltoalueelta ei saatu talteen löytöjä.

139865

Yleiskuva koekuopitetusta peltoalueesta. Luoteesta. Kuv. K. Vuoristo.

² KM 35244 ja 35245

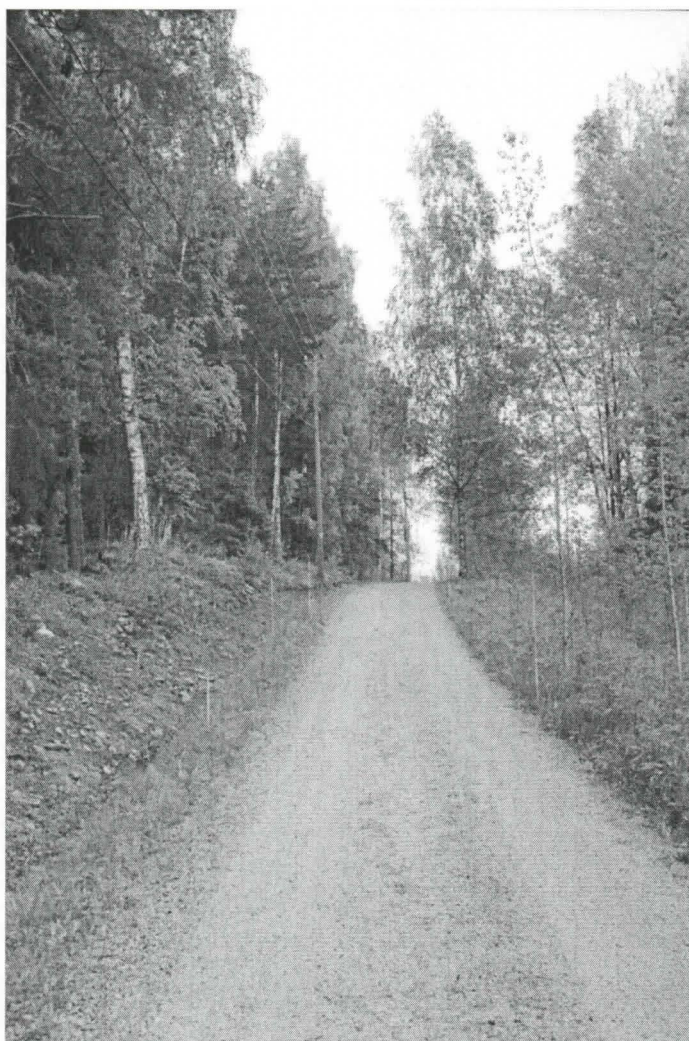
³ KM 35246:1–3

139866

Yleiskuva koekuopitetusta peltoalueesta. Lännestä. Kuv. K. Vuoristo.

Lammentien viereiselle metsätasanteelle tehtiin yhteensä 11 koekuoppaa (50x50 cm), jotka numeroitiin kaivamisjärjestyksessä numeroilla 1–11 (ks. yleiskartta). Lisäksi tehtiin muutama koepisto kivikkoiselle alueelle terrassin pohjoisreunaan. Kuopista poistettiin turvekerros lapioilla, minkä jälkeen ne kaivettiin kaivauslastoilla puhtaaseen pohjamaahan saakka koekuoppaa 7 lukuun ottamatta, josta tuli vastaan heti pinnasta luontainen kivikko. Useammasta koekuopasta paljastui likamaa-alueita ja niistä saatiin talteen löytöjä. Niitä otettiin talteen myös Lammentien penkasta, jossa oli havaittavissa selkeä n. 23 metriä leveä löytökeskittymä. Osa koekuopista valokuvattiin ja kuopista 1, 2, 3 ja 9 piirrettiin myös profiilit.

139867

Yleiskuva tienpenkalle laajentuneesta alueesta. Lännestä. Kuv. K. Vuoristo.

139868

Tienvierustan ydinalue. Länestä. Kuv. K. Vuoristo.

139869

Tienvierustan ydinalue. Länestä. Kuv. K. Vuoristo.

Terassialueelle tehdyt koekuopat osoittivat, että alueella oli säilynyt kapea kaistale kivistä asuinpaikkaa, joka rajautui pohjoispuolella jyrkkään kallioon ja eteläpuolella hiekkatiehen. Idässä tasanne kapeni ja maasto muuttui kivikkoisemmaksi. Täällä myös koekuopissa havaitut likamaakerrokset ohenivat, kun taas lännempänä havaittiin 30–40 cm paksuja likamaakerroksia.

Koekuoppa 1 (syvyys n. 60 cm) sijaitsi terassialueen keskivaiheilla noin 8 metriä pohjoiseen tienpenkassa havaitusta löytökeskittymästä. Pintaturve oli ohut ja osin tuhoutunut ja sen alta tuli esiin ohut puhdas rikastumiskerros. Tämän alla oli tumma noen värjäämä harmaa likamaa, jonka alta tuli puhdas hiekkakerros. Puhtaan hiekan alta paljastui ruskea likamaa, joka oli pohjahiekan päällä. Koekuopasta saatiin talteen kvartsi- ja kivilaji-iskoksia.

139873

Koekuopan 1 pohjoisprofiili. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

Koekuoppa 2 (syvyys n. 55 cm) sijaitsi 6 metriä kuopasta 1 kaakkoon. Turve- ja huuhtoutumiskerrosten alta paljastui ohut ruskea likamaa, jonka alla oli puhdas hiekka ennen heikosti värjäätynyttä likamaata. Kuopan pohjalla tuli vastaan puhdas savi. Koekuoppa oli löydötön.

Koekuoppa 3 (syvyys 40 cm) sijaitsi kuopasta 2 viisi metriä pohjoiseen ja ohuiden turve- ja huuhtoutumiskerrosten alta tuli esiin heikot ruskeat likamaakerrokset ennen puhdasta pohjahiekkää. Koekuopasta saatiin talteen kvartsi-iskoksia.

Koekuoppa 4 (syvyys 35 cm) sijaitsi kuopasta 2 neljä metriä itään ja turve- ja huuhtoutumiskerrosten alta tuli vastaan heti puhdas moreenisora. Kuopasta saatiin kuitenkin talteen muutama iskos. Koekuoppa 5

(syvyys 30 cm) sijaitsi 5 metriä itään ja koekuoppa 6 (syvyys 30 cm) kuusi metriä kaakkoon kuopasta 4. Näistä tuli ohuen turve/huuhtoutumiskerroksen alta orgaanisen aineksen sekainen hiekka, jonka alta tuli vastaan luontainen kivikko. Kuopasta 5 löytyi kivilaji-iskos. Terassialueen itäosassa sijainnutta koekuoppaa 7 ei kaivettu, koska maasto osoittautui liian hankalaksi kaivaa.

Terassialueen länsiosaan, lähelle röykkiömäistä kivikkoaluetta, tehtiin koekuoppa 8 (syvyys 35–40 cm), josta tuli turpeen poiston ja huuhtoutumiskerroksen alta heikko ruskea likamaakerros. Tästä kerroksesta saatiin talteen iskoksia. Likamaan alla oli puhdas karkea hiekka.

Koekuoppa 9 (syvyys 40 cm) sijaitsi terassialueen keskivaiheilla kuopasta 1 neljä metriä länteen. Ohuen turvekerroksen alta paljastui 20–30 cm paksu ruskea likamaa, josta saatiin talteen iskoksia. Ruskean likamaakerroksen alta tuli punertava ohut likamaakerros ennen puhdasta saven sekaista pohjahiekkaa.

Koekuoppa 10 (syvyys 45 cm) sijaitsi lähellä tienreunaa samalla linjalla kuin koekuopat 1 ja 9. Kuopan pinnalla oli jonkin verran tien viereisestä ojasta kasattua maata ja varsinainen turvekerros puuttui kokonaan. Ojasta siirretyn hiekan alta tuli suoraan esiin ruskeanharmaa likamaa, jonka paksuus oli noin 15 cm. Alempana kerros muuttui ruskeammaksi ennen pohjahiekkaa. Koekuopasta löytyi kivilaji-iskos.

Koekuoppa 11 (syvyys 55–60 cm) sijaitsi kuopasta 9 kolme metriä pohjoiseen terassin keskiosassa. Ohuiden turve- ja huuhtoutumiskerrosten alta tuli paikoin esiin tumma likamaa, joka jatkui alempana laikkuina punertavanruskean karkean hiekan seassa. Karkean hiekan alta paljastui puhdas saven sekainen hiekka. Koekuopasta saatiin talteen iskoksia.

Em. koekuoppien lisäksi terassialueen reunaan lähelle kalliojyrkänteen juurta tehtiin koekuopan 8 pohjoispuolelle 5 koepistoa n. 13x13,5 m suuruiselle rinteessä sijaitsevalle kivikkoalueelle. Kivikko on matalaa ja sammalen sekä muun aluskasvillisuuden peitossa ja siten vaikeasti havaittavissa. Osa kivikon sisällä sijaitsevista kivistä näytti muodostavan pienempiä ympyrän muotoisia kehiä, minkä vuoksi alue todettiin tarpeelliseksi tutkia. Kahdesta koepistosta tuli lähes heti vastaan uusi kivikerros, paikoin välissä oli hieman savea turpeen alla. Kahden ison kiven juurelle tehdystä koepistosta tuli esiin nokimaan sekainen savikerros, joka jatkui heikkona hiililaikkujen sekaisena noin 40 cm syvyyteen. Savikerroksen alta tuli vastaan kivi. Kiveys tulkittiin mahdolliseksi röykkiöksi.

139874

"Röykkiöalue" tien viereisellä terassitasanteella. Luoteesta. Kuv. K. Vuoristo.

5. Yhteenveto

Salon Aarnionsuolla tehtiin alkukesästä 2005 viikon pituinen koekaivaus, koska alueelle oli esitetty asemakaavaaluonnos. Alueen tutkimukset keskitettiin kahteen eri kohtaan, joihin tehtiin yhteensä $48 \frac{1}{2} \text{ m}^2$:n kokoista koekuoppaa. Koekuopat kaivettiin puhtaaseen pohjamaahan saakka ja niistä esiin tulleet likamaa-alueet dokumentointiin ja löydöt kerättiin talteen. Löytöjä kerättiin talteen myös tielinjan leikkauksesta. Lisäksi tarkastettiin koekuopittujen alueiden väliin jäävä kallioniemeke, jossa ei havaittu merkkejä asuinpaikasta.

Alkuun koekuoppien kaivamisessa keskityttiin kesannolle jätettyyn savipeltoon, koska alueelta oli löytynyt aikaisemmin kiviesineitä ja niiden katkelmia. Muinaisjäännösalue oli ennen keväällä 2006 suoritettua inventointia rajattu ainoastaan kyseiselle peltoalueelle, mutta kevään tutkimukset osoittivat muinaisjäännöksen ulottuvan laajemmalle. Tämän vuoksi toinen tutkimusalue sijoitettiin Aarnionsuon tilan pohjoispuolelle Lammentien vieressä sijaitsevalle terassille.

Savipellolle tehdyt koekuopat osoittivat, ettei nykyisen peltokerroksen alla näyttäisi olevan säilyneitä kivikautisia asuinpaikkakerroksia. Mahdolliset rakenteet ovat todennäköisesti tuhoutuneet pellon kyntämisen yhteydessä sekä myös ojien kaivamisen aikana. Eri levyisiä ojia risteilee alueella runsaasti ja Aarnionsuon tilanomistajan Hanna Virtasen mukaan kiviesineitä on kerätty mm. ojitusten aikana ja jälkeen pellolta. On myös mahdollista, että löydöt ovat kulkeutuneet pellolle hieman ylempänä sijaitsevalta asuinpaikka-alueelta. Tehtyjen tutkimusten perusteella peltoalueella ei ole muinaismuistolain tarkoittamaa estettä kaavan toteuttamiselle ja rakentamiselle.

Kivikautisen asuinpaikan todettiin kuitenkin säilyneen Lammenniementien pohjoispuolella, jossa on kapea tasanne jyrkän kallion kupeessa. Säilyneet kulttuurikerrokset sijaitsivat kallioharjun suojassa länteen viettävän rinteen päällä. Koekuoppien likamaakerroksista löytyi kvartsi- ym. kivilaji-iskoksia ja lisäksi myös tien viereisestä ojanpenkasta löytyi runsaasti iskoksia sekä muutamia kvartsikaapimia.

Koekaivausten perusteella Aarniosuon kivikautisesta asuinpaikasta on säilynyt koskemattomana vain kapea kaistale, joka rajautuu pohjoisessa Aarnioperän kallioon ja etelässä Lammentiehen. Tällä alueella todettiin paikoin paksujakin säilyneitä kulttuurikerroksia. Lisäksi terassitasanteen luoteisreunalla kalliojyrkänteen vieressä havaittiin matalia kiviröykkiöitä, joista tuli koepistoja tehtäessä vastaan likamaakerrosta.

Lammentien viereiseltä alueelta ei tunnettu aikaisemmin mitään muinaisjäännökseen viittaavaa, mutta inventoinnin ja koekaivausten perusteella se voitiin todeta kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Asuinpaikka näyttäisi sijainneen muuta aluetta hiekkaisemmalla maaperällä suojaisan lahden perukassa. Kohde tulisi merkitä kaavaan SM-merkinnällä, jolloin kyseisen alueen rakentaminen ilman riittäviä tutkimuksia ei ole mahdollista. Tällä hetkellä Lammentien pohjoispuolta ei ole kuitenkaan esitetty kaavaluonnoksissa rakennusalueena, mutta mikäli muinaisjäännösalueen kohdalle suunnitellaan jotain rakennushanketta, kuten esimerkiksi Lammentien parantamista ja leventämistä, pitää alueella suorittaa lisää arkeologisia tutkimuksia.

Helsingissä 1.3.2006

K. Vuoristo, FM

Mustavalkonegatiivi- ja diapositiiviluettelo

negat.n ro	diapos. nro	Kuvaus	Suunta	Kuvaaja	Päiväys
139865	57392	Yleiskuva koekuopitetusta peltoalueesta.	Luoteesta	K. Vuoristo	30.5.2005
139866	57393	Yleiskuva koekuopitetusta peltoalueesta.	Lännestä	K. Vuoristo	30.5.2005
139867	57394	Yleiskuva tienpenkalle laajentuneesta alueesta.	Lännestä	K. Vuoristo	1.6.2005
139868	57395	Tienvierustan ydinalue.	Lännestä	K. Vuoristo	1.6.2005
139869	57396	Tienvierustan ydinalue.	Kaakosta	K. Vuoristo	1.6.2005
139870	57397	Työkuva. Koekuoppaa kaivetaan tien viereisellä terassitasanteella.	Idästä	K. Vuoristo	1.6.2005
139871	57398	Työkuva. Koekuoppaa kaivetaan tien viereisellä terassitasanteella. Kuvassa E.-K. Lahti ja J. Jansson.	Koillisesta	K. Vuoristo	1.6.2005
139872	57399	Koekuopan 1 eteläprofiili.	Pohjoisesta	K. Vuoristo	2.6.2005
139873	57400	Koekuopan 1 pohjoisprofiili.	Etelästä	K. Vuoristo	2.6.2005
139874	57401	"Röykkiöalue" tien viereisellä terassitasanteella.	Luoteesta	K. Vuoristo	3.6.2005

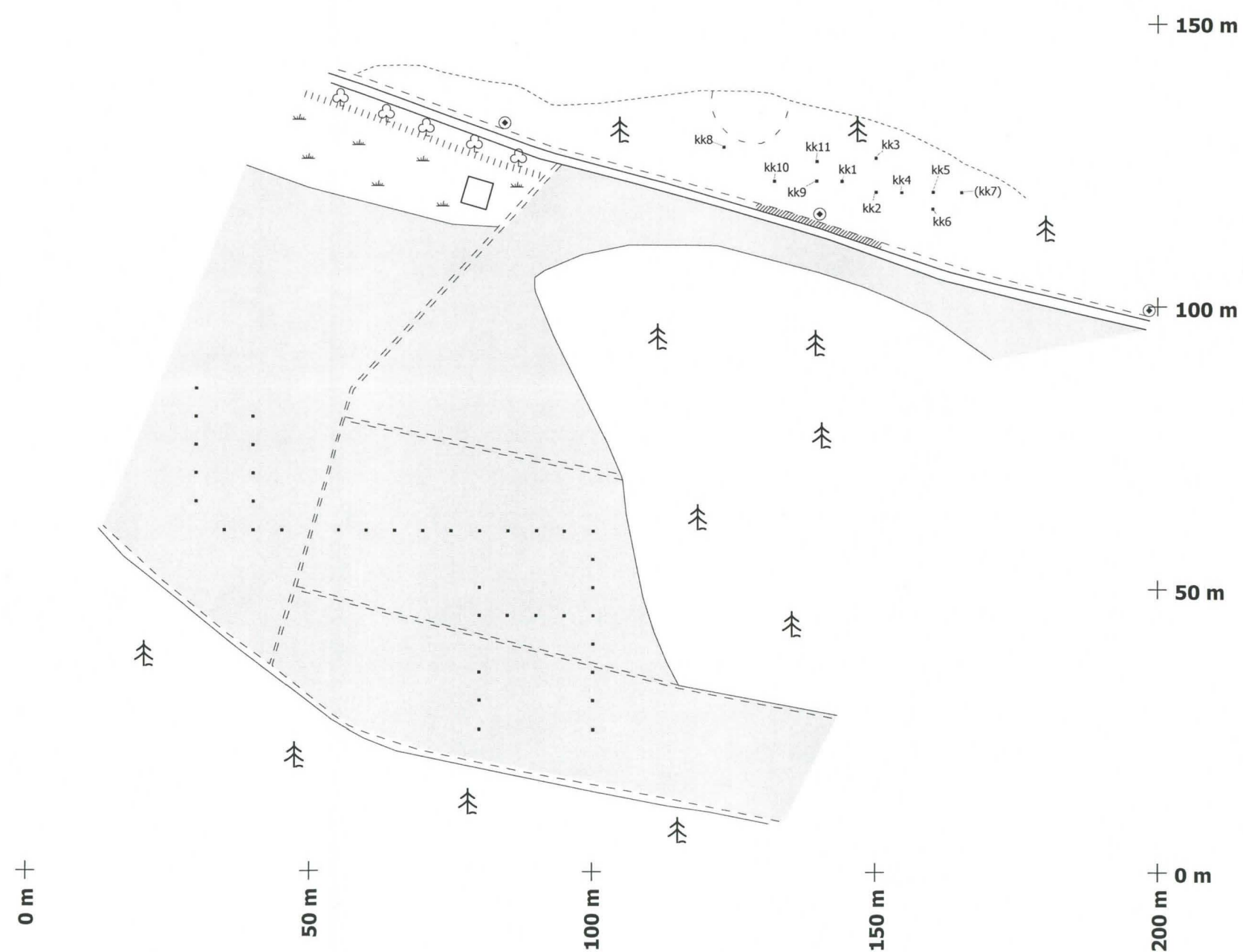
SALO AARNIONSUO

Katja Vuoristo 2005

Yleiskartta
Mk 1:1000 20 m
piirt. E. Lahti ja K. Vuoristo
digit. K. Vuoristo

- Koekuoppa
- Varastorakennus
- Ojanreuna
- Muokattu terassi
- Kivikkoalue
- Metsäterassin reuna
- Nurmikko
- Pelto/niitty
- Löytökeskittymä tienpenkassa
- Sähköpylväs

SALO AARNIONSUO

Katja Vuoristo

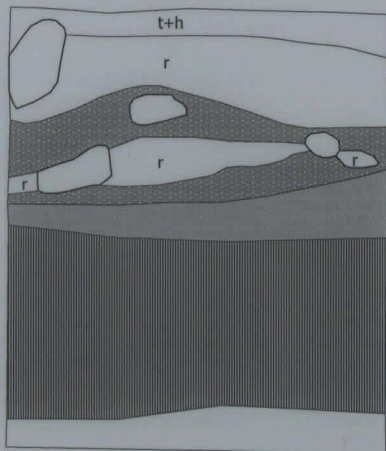
Koekuoppien 1, 2,3 ja 9 profiilit

Mk 1:10

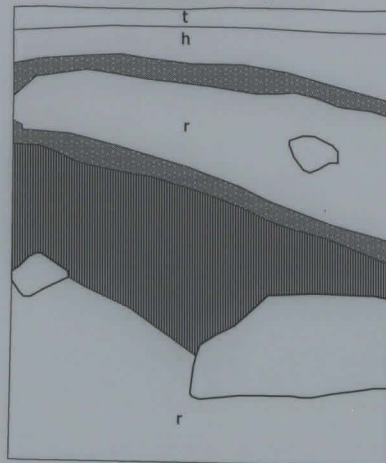
piirt. E.-K. Lahti

digit. K. Vuoristo

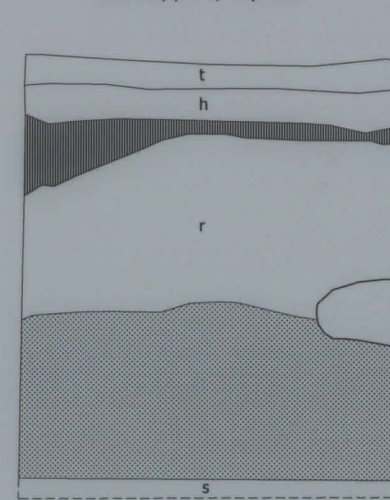
Koekuoppa 1, N-profiili

Koekuoppa 1, S-profiili

Koekuoppa 2, N-profiili

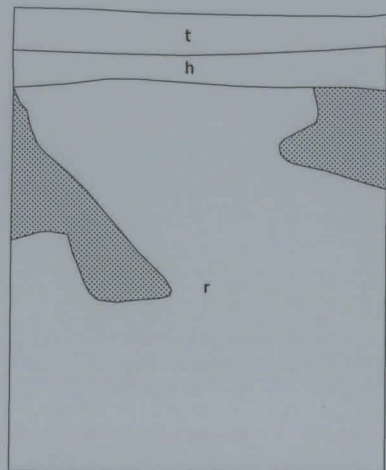
— 0 cm

— -20

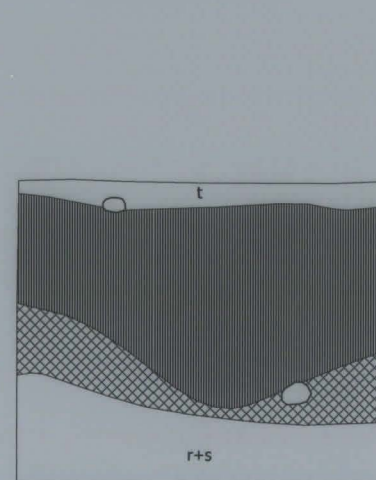
— -40

— -60 cm

Koekuoppa 3, N-profiili

Koekuoppa 9, E-profiili

— 0 cm

— -20

— -40

— -60 cm

